

J. D. JÓZSEF

„EMELD FEL A FEJEDET, ÉS HELYEZD AZ ÁLMAIDAT A CSILLAGOK FÖLÉ!” INTERJÚ KLEMEN TERÉZIÁVAL

Oly sokszor hallottuk Klemen Teréziától biztatásként a fenti mondatot, akinél nem ismerek magasabb fordulatszámú pörgő embert, és akinél a legelső osztályfőnöki óránkon úgy mutatkoztam be a hátsó padban, miszerint „Hobbim a tanáridegesítés”, ő pedig ördögi mosollyal és higgadsággal annyit reagált, hogy akkor üljek szépen az első padba, mert mi nagyon jóban leszünk. A nő, aki egyetlen mondatával lerombolta az évekig építgetett nagyképűségemet, és aki e sorokat olvasva minden biztonnyal csak annyit reagálna, hogy „ez nem más, mint percenként hatvan nyelvcsapás”, mivel a hízelgőket azonnal kiszúrta. Ő, aki színdarabokat írt, és eljátszatta azokat a középis-

kolai ünnepeken (az egyikben az a megtiszteltetés ért, hogy én lehettem maga a Kaiser und König), nemcsak versenyekre készítette fel és járatta a diákjait, hanem számos háziversenyt maga rendezett meg, és akivel 2012-ben részt vettünk az első „Hunyadi járaton”, egy egyhetes hajós nándorférvári (belgrádi) kiránduláson – éppen a nevezetes ostrom időpontjában –, mely egy Kárpát-medencei történelmi vetélkedő részeként valósult meg, amin nyertünk.

Ki rejlik mindemögött a bombasztikus energia mögött? Életpályájának néhány érdekességéről és jelenlegi munkásságáról kérdeztem őt.

■ Az Ön életpályája igencsak sokszínű, hiszen volt igazgatóhelyettes, majd iskolaigazgató, később személyiségfejlesztést és pszichológiát tanított a Budapesti Gazdasági Főiskolán, évkönyv- és iskolaújság-szerkesztő, érettségi-vizsgabiztos és elnök emelt szinten is, iskolai tanulmányi versenyek és a városi közösségi életet szervezője, valamint egy irodalmi tankönyv szerzője. Mindemellett pedig felnevelt két lányt, akik szintén nagyon sikeresek lettek az életben. Vajon mit jelent Önnek a pihenés fogalma? Illetve, ha van rá ideje, mit szokott kikapcsolódásként csinálni?

■ A magyar nyelv és irodalom, valamint a történelem is Magyarországon

kötelező érettségi tantárgy, ezért mindig dolgozatokat javítottam... Talán emlékszel rá, mennyi dogát írtunk. A férjem szerint piros tollal a kezemben fognak eltemetni. Kevés szabad időm van. Pihenésként rendszerint zenét hallgatok, azonkívül nagyon szeretek főzni és olvasni. Ezek a legfőbb kikapcsolódások a számomra. Esetleg olykor-olykor nekiállok kutatni, amikből aztán létrejönnek az egyes könyvek, ahogyan az történt *Az évszázad Manonja* esetében is, ami Házy Erzsébet életéről szól, vagy pedig most a már nyomdában lévő *Lehár 150*, ami Lehár Ferenc születésének százötvenedik évfordulójára készül.

■ **Igen, a dolgozatokra emlékszem, mindig mindenből naprakésznek kellett lennünk. Tehát mondhatjuk, hogy amit hobbiból elkezd csinálni, abból végül egy igen komoly dolog is születhet.**

■ Igen. Számomra a pihenés nem azt jelenti, hogy nem csinállok semmit, hanem akkor is azon töröm a fejem, hogy most éppen mit találjak ki.

■ **A nyomdában lévő könyvről beszélne egy kicsit részletesebben?**

■ Ez egy monográfia, Lehár életét és művészeti tevékenységét mutatja be, főként magyar vonatkozásban. Bár sokan Franz Lehárként emlegetik őt, hiszen Ausztriában élt, tudnunk kell, hogy mindig magyar állampolgár volt, pedig tízévenként kérvényeznie kellett a magyar állampolgárságot, mivel külföldön lakott. Nagyon sok anyagot néztem át vele kapcsolatban, kutattam különböző levéltárakban és a Színház- és Művészeti Intézetben is, újságok hasábjait forgattam, végül pedig egy kettőszáznegyven oldalas A/4-es nagyságú könyv született belőle.

■ **Ön az alapítóelnöke a 2012-ben létrejött Lehár Ferenc Polgári Társulásnak, és a megálmodója a minden évben megrendezésre kerülő, nagy sikerű Lehár bálnak. Mi volt az alapötlet ezek létrejöttékor?**

■ Akárhogyan is nézzük, Lehár Ferenc egy világhírű zeneszerző. Lehet őt, illetve az operettet szeretni meg nem szeretni, ez ízlés kérdése, de mindettől függetlenül Lehár Komárom szülötte, és én úgy gondoltam, hogy ezért a városban illik róla rendszeresen megemlékezni. A lehári hagyományokat ápolandó hoztam létre

a társulást és működtetem azóta is. Nyaranként a Lehár nyár egy rendszeres programsorozatunk, ami kilenc ingyenes koncertet jelent minden (nyári) vasárnap este a Klapka téren, ahol különböző stílusú zenéket lehet hallani, a rock and rolltól kezdve a bluesig minden van benne, nem csak operett. Lényegében koncertek szervezéséből és különböző pályázatokból tartjuk fenn magunkat.

Január 11-én szerveztük meg az idei Lehár bált. Észak- és Dél-Komáromban egy közös Rotary Club működik, és idén már velük karöltve szerveztük a bált. Ennek oka, hogy Lehár Ferenc maga is nagy rotarysta volt, a bécsi klubnak volt a tagja, és a Rotary mint világszervezet számára a himnuszt is ő írta.

■ **A Lehár Ferenc Polgári Társulás mellett van még egy Észak-Komáromban működő szervezet, amit Ön alapított, a 2014-ben létrejött Szlovákiai Civil Becsületrend, illetve ehhez szintén kapcsolódik egy rendezvénysorozat, a Házy Erzsébet Nemzetközi Énekverseny, mely 2016-ban került először megrendezésre. Mi a Becsületrend mögött megbúvó elképzelés, és hogyhogy egy énekversenyt nem a Lehárról elnevezett szervezet rendezi, hanem egy másik?**

■ A Becsületrend alapításának célja, hogy olyan személyt keressünk, aki konkrét tetteivel következetesen más emberek, egy közösség, egy régió lakossága számára olyan fontos tevékenységet végez, amelyet sem intézmény, sem magánszemély semmilyen módon nem honorál. Ugyancsak értékelési szempont még, ha egy közösség számára fontos kulturális érték megmentésén dolgozik vagy állampolgári jogaitakat védelmezi, nagyon fontos az igazi civil igényesség, odafigyelés, következetesség. Minden évben lehet javasolni személyeket, a kuratórium pedig aztán összeül megvitatni ezt. A kuratóriumnak egyébként nagyon neves tagjai vannak, például a Selye Egyetem alapító rektora, vagy a pozsonyi egyetem professzai, tehát Szlovákiában elismert közéleti személyiségek. A kuratórium tagjaival minden évben eldöntjük, hogy a javasolt személyek közül ki a legalkalmasabb arra, hogy megkapja a Civil Becsületrendet, melyet minden év áprilisában adunk át a komáromi Kultúrpalotában.

Az énekverseny kapcsán pedig mindenekelőtt tudni kell, hogy Észak-Komáromban 1987 óta háromévenként a város megrendezi a Lehár énekversenyt, így ugyanazon a néven nem szervezhetek másikat. A másik ok, amiért a Civil Becsületrenddel szervezem a saját énekversenyünket, mert úgy gondoltam, becsületbeli ügyünk az is, hogy Lehár mellett egy másik nagyon neves személyiségről is megemlékezzünk, aki pozsonyi, tehát felvidéki származású. Házy Erzsébet családja kényszerkitelepítésnek esett áldozatul 1939-ben, amikor létrejött a Tiso-féle fasiszta állam, és Pozsony a Csehországtól elszakadó Szlovákia fővárosa lett, ahonnan kitelepítették a magyarokat, így került a család Budapestre. Házy Erzsébet ekkor még csak tízéves volt. Tehát úgy gondoltam, hogy illik megemlékeznünk róla is, és mivel Magyarországon az 50-es, 60-as és 70-es években ő volt az opera sztárja és egész Európa ünnepelelt primadonnája – Moszkvában oroszul énekelt Csajkovszkij Anyeginjában Tatjana szerepét a Bolshoi Theaterben, emellett Nyugat-Németországban filmeket készíttettek vele abban a korszakban, amikor szinte senkit nem engedtek ki –, ő mégis mindig hazajött, mert azt mondta, hogy neki Magyarország az otthona. Mivel egy nagyon tehetséges és nagyon híres operaénekesnő volt, aki végtére is felvidéki származású, úgy gondoltam, hogy legyen róla elnevezve az énekverseny, ezzel is emléket állítva neki.

■ **Ön írt egy könyvet Házy Erzsébet életéről, ami *Az évszázad Manonja* címmel 2018-ban jelent meg. Mi adott inspirációt a kötet elkészítéséhez?**

■ Az első énekversenyre a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemtől kezdve Debrecenen át Pécsig mindenhol jöttek, de kiderült, hogy nem is igazán tudják, ki volt Házy Erzsébet. A következő évben ezért összeállítottam egy nagy kiállítást, hogy bemutassam őt és a munkásságát. Elmentem a Magyar Állami Operaház Emléktárába és a Színház- és Művészeti Intézetbe is, és nagyon sok anyagot sikerült összeszednem, annyit, hogy úgy gondoltam, egy könyv is kijöhet belőle. Eldöntöttem, hogy a következő évre meg is írom, így a harmadik énekversenyre már készen is volt a mű. Óriási szerencsém volt egyéb-

ként, mert olyan fotódokumentációhoz jutottam hozzá, amik korábban még soha sehol nem jelentek meg: az operaház volt fotósa, Mezey Béla előszedte a negatívjait, amiket aztán odaadott nekem, hogy digitalizáltathassam őket.

■ **Csehszlovákiában és Szlovákiában is tanított, és bár a mai napig szlovák állampolgársággal és lakcímmel rendelkezik, mégis Magyarországra jött dolgozni. Mi ennek az oka?**

■ Csehszlovákia 1993-ban szűnt meg, 93 január elsejétől létezik Szlovákia. Ott voltam igazgatóhelyettes, majd pedig igazgató. 2000-ben jöttem át Magyarországra, mert Szlovákiában az akkori politikai helyzet nem engedte meg, hogy úgy tanítsam a történelmet, ahogyan azt én szerettem volna. Így azt gondoltam, hogy nagyon ideje váltani, és végre igazi történelmet tanítani úgy, ahogy azt nekünk annak idején Pesten, az ELTE Bölcsészettudományi Karán megtanították.

■ **Volt diákjaként tapasztalatból tudom, hogy fiktív újságokat terveztet, mikor a médiaműfajokat tanítja, illetve Shakespeare-jeleneteket játszat el a tanulókkal, lánykérő szerelmes levelet írat a fiúkkal reneszánsz stílusban Balassi tanítása alkalmából, a lányokkal pedig a válaszlevelet akár prózában, akár lírában. Egy Petőfi-vers alapján filmforgatókönyvet kellett írunk. Stílusgyakorlatként számtalan verset és prózát kellett megírunk, de még vád- és védőbeszédet is, alapos érveléssel, valamelyik irodalmi hős tette mellett vagy ellen. Boncolgatnunk kellett a szereplők lelkivilágát is. Mivel elnyert egy pályázatot, így parlamenti látogatásra mehettünk, és egy teljes napig a magyar országgyűlés vendégei voltunk, ahol betekintést nyertünk a törvényhozásba is, csak azért, hogy közelről is megtapasztalhassuk mindezt. A kreativitás fejlesztésén túl mi ennek a célja? Van valamilyen más oka is az effajta oktatási módszernek?**

■ Lényegében, ha nem lenne annyira kötött a tananyag, és nem kellene annyira az érettségi követelményeire hajtani, akkor én a történelmet és a magyart is másképp tanítanám, olyan módon, amit a gyerek majd a gyakorlatban is fel tud használni. A szerepeltetéssel az a célom, hogy

a diák megtanuljon kiállni a tömeg elé, emellett pedig nagyon sok retorikát is tanítanék. Gondoljunk bele, hogy annak a gyereknek fel kell majd szólalnia a későbbiekben, akár egy munkaértekezleten, akár egy szülői értekezleten, és jó, ha van már benne rutinja, hogy minden gond nélkül megszólalhasson. Sok felnőtt van, akik egyszerűen nem mernek felszólalni. A célom tehát, hogy megtanítsam a diákokat, hogy igenis merjenek kiállni a többiek elé, merjék felvállalni önmagukat és az érzelmeiket. Én több mindent is eljátszattam volna, de mivel meg kell tanulni az anyagokat és hajtani kell, így ez sajnos nem lehetséges. Szeretem azt, ha a diák nemcsak hall, esetleg olvas a dologról, hanem mindazt meg is tapasztalja, így mélyebb nyom marad benne.

Az újságszerkesztésnél, amikor bemutatja valaki a sajtóját, az többet árul el a gyerekről, mintha én bármiről is kérdezném. Megtudom, mi a hobbija, megismerem a stílusát. A lányokat abban a korban általában a szépségápolás érdekli, a fiúkat pedig a foci és a horgászat. Éppen ezért, ha valaki másmilyen témában készíti el az újságját, akkor arra máris odafigyel az ember. Mindez sokat elárul valakiről. Illetve, ahogyan azt te is említetted, a kreativitás is fontos, igenis szöszmötöljön, keresen témákat, amik iránt érdeklődik. Kénytelen lesz átnézni a napi sajtót is, forgatni a papír alapú újságokat. Ne legyünk ennyire számítógép- és mobiltelefonorientáltak, hogy csak az elektronikus médiumokat nézzük.

■ **Ön rendkívül közvetlen kapcsolatot tud kialakítani a diákjaival, két szállóigévé vált mondata a *Történelem, magyar és erőszakos vagyok*, illetve az *Olyan leszek, amilyennek a gyerek akarja – ha jó vagy, jó leszek, ha rossz, nálam rosszabbat nem találsz*. Személyes tapasztalatom, hogy nem igazán vannak Önnel szemben közömbös hozzáállások, valaki vagy nagyon szereti, vagy nagyon nem, mivel nagyon megköveteli az anyagot, hihetetlenül következetes, Ön-nél illik mindent tudni, s ezt nem mindenki szereti. Mindig törekszik a jó viszony kialakítására, vagy inkább a tudás átadását érzi előbbre valónak?**

■ Úgy gondolom, hogy először a személyiséget kell megfogni, tehát magát az embert, és ha jó kapcsolatot épít ki a diákkal, akkor talán könnyebb lesz az oktatás is. Inkább próbálom megnyerni, de emellett nekem be kell tartani bizonyos menetrendet és meg kell követelnem bizonyos dolgokat. Mindenképpen az az első, hogy lehetőleg jó kapcsolatot alakítsak ki, és azután jöhet a tudásátadás. Úgy hiszem, így sokkal könnyebb.

■ **2013-ben egy rosszindulatú daganatot diagnosztizáltak Ön-nél, a súlyos operáció után kemoterápiával kezelték. Ám a kezelés mellett is bejárt tanítani, megszervezte az akkori Lehár bált és a csodálatos szalagavatónkat is, holott egészen nyugodtan pihenhetett volna helyette. Honnan ez a lelkiere, ez a tenni akarás és ez a mérhetetlen optimizmus?**

■ Azt gondolom, hogy ha megadom magam a betegségnek, akkor a betegség legyőz. Soha nem adom meg magam, egyszerűen nem akarok magamba betegségtudatot táplálni. Én egészséges vagyok. Van egy probléma, amit meg kell oldani, ez van. Nem szeretek beteg lenni, és nem szeretek nyafogni sem. Másrészt pedig volt egy feladatom, amit bármi is van, teljesíteni akartam. Ti rám voltatok bízva, én voltam a végzős osztály osztályfőnöke és a párhuzamos osztályban is tanítottam, ezért úgy gondoltam, hogy kutya kötelességem végigvinni az osztályt és megszervezni egy jó szalagavatói ünnepséget a hozzá tartozó bállal. Gondolom, észrevehető volt, hogy néha mennyire rosszul éreztem magam, de akkor is ott voltam és tanítottam, nekem ez így egyszerűbb volt, mint otthon fekdülni és esetleg keseregni. Hozzám voltatok szokva, egy tanárváltás pár hónappal az érettségi előtt nagy törés lett volna. Nálam már tudtátok, hogy mit követelek, ismertétek az elvárásaimat és az oktatási módszereimet. Az optimizmus? Én alapvetően optimista vagyok. Semmivel nem lesz jobb a helyzet, nem változik meg, ha pesszimista a hozzáállásom, szerintem azzal csak magamat betegítem meg még jobban. Nekem a pohár félig teli van és nem félig üres!

■ **Köszönöm a beszélgetést!**